

Ο Ομηρος «ακολουθήσε» τα άστρα

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Image not found or type unknown

Η έκλειψη ηλίου που περιγράφεται στην Οδύσσεια έγινε στις 30 Οκτωβρίου 1.207 π.Χ., λένε οι

Η έκλειψη ηλίου που περιγράφεται στην Οδύσσεια έγινε στις 30 Οκτωβρίου 1.207 π.Χ., λένε οι ερευνητές.

Μια νέα απόπειρα χρονολόγησης των Ομηρικών Επών, η ακριβέστερη μέχρι στιγμής, συγκρίνει τα φυσικά φαινόμενα που περιγράφονται στα έπη με αστρονομικά φαινόμενα, και ελέγχει την ιστορική αλήθεια της αφήγησης. Αποτέλεσμα, ο εντοπισμός ημερομηνιών για συμβάντα που αποτυπώνονται στα έπη, και μια νέα αντίληψη για την ιστορικότητά τους, η οποία φιλοδοξεί να παρέμβει στο Ομηρικό ζήτημα.

«Πιστεύουμε ότι ο μύθος εξυφαίνεται γύρω από πραγματικά γεγονότα», λέει ευθέως η κ. Παναγιώτα Πρέκα-Παπαδήμα, καθηγήτρια Αστροφυσικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Η ίδια μαζί με διεπιστημονική ομάδα, η οποία και έκανε σχετικές δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά, πιστεύουν ότι μερικά από τα γεγονότα που περιγράφονται συνέβησαν στ' αλήθεια και αποδεικνύουν ότι τα φυσικά φαινόμενα που αναφέρονται συμπίπτουν με τον χρόνο της αφήγησής τους.

«Ο Οδυσσέας έφτασε στην Ιθάκη στις 25 Οκτωβρίου 1207 π.Χ. Πέντε μέρες αργότερα έγινε έκλειψη ηλίου σε ποσοστό 75%, η οποία σκέπασε το Ιόνιο Πέλαγος και τότε συνέβη και η μνηστηροφονία», λέει η κ. Παπαδήμα, διευκρινίζοντας ότι η πεποίθηση για την αλήθεια του συμβάντος είναι προσωπική. Η έκλειψη ηλίου όπως και μερικά από τα γεγονότα που αναφέρονται αποδείχθηκαν με χάρτες της NASA, οι οποίοι περιγράφουν τα προβλέψιμα φυσικά φαινόμενα από το 4500 π.Χ. έως το 10.000 μ.Χ.

«Από το 1300 π.Χ. έως το 1130, που είναι τα χρόνια στα οποία τοποθετούνται τα δύο έπη, έγιναν 14 εκλείψεις ηλίου. Ορατές στο Ιόνιο ήταν μόνο πέντε και δύο από αυτές είχαν ποσοστό απόκρυψης του ηλίου 2%, επομένως δεν έγιναν αντιληπτές. Αλλη μία έγινε με τη Δύση του ηλίου, επομένως μας αφορούν μόνο δύο» εξηγεί η κ. Παπαδήμα. Μια ολική έκλειψη ηλίου έγινε το 1143, δηλαδή πολύ κοντά στην παρακμή των Μυκηναϊκών κέντρων και γι' αυτό αποκλείστηκε από τους

επιστήμονες. Η δεύτερη όμως έγινε στις 30 Οκτωβρίου του 1207, από τις δυόμισι το μεσημέρι ως τις πέντε και μισή το απόγευμα και αυτή θεωρούν ότι αποτυπώνεται στην Οδύσσεια. Στη ραψωδία Υ, λίγο πριν από το φονικό, ο Ομηρος βάζει τον Θεοκλύμενο τον «θεοδιωματάρη», όπως τον αποκαλεί ο Καζαντζάκης στη μετάφραση, να λέει στους μνηστήρες: «Σαν τι κακό σας δέρνει, δύστυχοι, κι έχουν ζωστεί με νύχτα και οι κεφαλές σας και τα πρόσωπα και χαμηλά τα γόνα; Κι άναψε σύθρηνο, και γέμισαν τα μάγουλά σας δάκρυα, και ραντισμένοι οι τοίχοι μ' αίματα και τα ώρια μεσοδόκια· ίσκιους πλημμύρισε κι η αυλόπορτα, κι η αυλή πλημμύρισε ίσκιους, που ξεκινούν στα μαύρα Τρίσκοτα να κατεβούν, κι ο γήλιος από τα ουράνια εχάθη, κι άπλωσε βαριά καταχινιά ολούθε!».

«Πρόκειται για μια περιγραφή της έκλειψης η οποία έκρυβε τα 3/4 του ηλιακού δίσκου» λέει η κ. Παπαδήμα. «Η ημερομηνία της έκλειψης, 30 Οκτωβρίου 1207 π.Χ., είναι σε απόλυτη συμφωνία με τις ομηρικές περιγραφές για τις καιρικές συνθήκες, τη φθινοπωρινή αγροτική ζωή και τη μεσημεριανή ώρα δολοφονίας των μνηστήρων», σύμφωνα με την κ. Παπαδήμα.

Η διεπιστημονική ομάδα που ερευνά τα έπη αποτελείται από τους καθηγητές Σ. Παπαμαρινόπουλο, Π. Πρέκα-Παπαδήμα, επίκουρη καθηγήτρια Αστροφυσικής στο ΕΚΠΑ και τους ερευνητές Π. Αντωνόπουλο, Φυσικό και ερασιτέχνη αστρονόμο, Π. Μητροπέτρο, φιλόλογο και εκπαιδευτικό, Ε. Μητροπέτρου, φιλόλογο και αρχαιολόγο, Α. Τσιρώνη, επίσης φιλόλογο-αρχαιολόγο και Γ. Σαραντίτη, συγγραφέα, ηλεκτρ. μηχανικό.

«Υπάρχει ιστορικός πυρήνας στον μύθο»

Το βασανιστικό ερώτημα είναι αν τα γεγονότα που περιγράφονται στα έπη είναι μεταφορικά ή κυριολεκτικά. Την απάντηση για την κ. Πρέκα-Παπαδήμα τη δίνει ο Πλούταρχος, ο οποίος εξηγεί ότι Φυσική Επιστήμη, Θεολογία και Μυθολογία ταυτίζονται στην Αρχαία Ελλάδα. «Το φαινόμενο στην Οδύσσεια το δημιουργεί η Αθηνά και στην Ιλιάδα ο Απόλλωνας. Πιστεύουμε ότι υπάρχει ιστορικός πυρήνας στον μύθο», λέει η ίδια.

Προς επίρρωσιν, αναφέρει την εμφάνιση μιας βροχής πεφταστεριών που περιγράφεται ως εξής: «Ως άρα οι ειπόντι επέπτατο δεξιός όρνις, κίρκος, Απόλλωνος ταχύς άγγελος· εν δε πόδεσσι τίλλε πέλειαν έχων, κατά δε πτερά χεύεν έραζε μεσσηγύς νηός τε και αυτού Τηλεμάχοιο».

«Το γεράκι που περιγράφει ο Ομηρος, το οποίο είναι αδύνατον να είδε με λεπτομέρεια μέσα στο σκοτάδι, και μάλιστα από μακριά, τοποθετείται στη θέση που βρίσκεται ο αστερισμός Κόρακας. Βρίσκεται ανατολικά (δεξιά το βλέπει) και

είναι αγγελιοφόρος του Απόλλωνα, σύμφωνα με τον Ερατοσθένη. Στα πόδια του –δηλαδή αντιδιαμετρικά από τον Κόρακα– βρίσκεται το σμήνος των πλειάδων (πελειάδες στα αρχαιοελληνικά, που σημαίνει αγριοπεριστέρες), που βρίσκονται στον αστερισμό του Ταύρου. Από εκεί λέει ότι πέφτουν πούπουλα, δηλαδή αστέρια, μια ποιητική περιγραφή του ουρανού και της πορείας του ταξιδιού», εξηγεί η ίδια.

Ανατρέχοντας στους χάρτες της NASA, οι επιστήμονες βρήκαν ότι πράγματι υπήρξε βροχή διαττόντων αστέρων στις 28 Οκτωβρίου, ημέρα της επιστροφής του Τηλέμαχου από το ταξίδι στην Πύλο και τη Σπάρτη. Ο Κόρακας, όμως, είναι απεσταλμένος του Απόλλωνα και καλός οϊωνός για τον Τηλέμαχο, που αναζητάει τον πατέρα του. Η 30ή Οκτωβρίου ήταν ημέρα της γιορτής του Απόλλωνα, κατά την οποία μάλιστα λάμβανε χώρα εκατόμβη (θυσία εκατό βοδιών), πράγμα που σημαίνει ότι όλο το νησί είχε πάει να την παρακολουθήσει. Οι μνηστήρες βρέθηκαν στην τέλεια παγίδα και φονεύθηκαν με τη βοήθεια των δύο θεών, της Αθηνάς και του Απόλλωνα. Κατά τους επιστήμονες, δύο τόσο σημαντικές ειδήσεις, όπως η δολοφονία όλων των διαδόχων στην Ιθάκη και η έκλειψη, δεν μπορεί παρά να διαδόθηκαν ταχύτατα σε όλη την Ελλάδα ως ένα εξαιρετικά σημαντικό γεγονός.

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΤΣΙΜΙΤΑΚΗΣ

Πηγή: kathimerini.gr